

11.12.2017

Asia/5

§ 23

Kasvupalvelu-uudistuksen tilannekatsaus

HEL 2017-012857 T 14 00 00

Päätös

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto päätti merkitä tiedoksi tilannekatsauksen kasvupalvelu-uudistuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Heikki Vento, erityissuunnittelija, puhelin: 310 23115
heikki.vento(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Nykyisiä valtion työvoima- ja yrityspalveluita ollaan uudistamassa kasvupalveluiksi. Kasvupalvelu-uudistus liittyy hallituksen maakuntauudistukseen, jonka osana tehtäviä ollaan siirtämässä maakuntien järjestämisvastuulle. Uudellamaalla maakunnalliset kasvupalvelutehtävät, jotka vastaavat pitkälle nykyisiä TE-toimistojen ja ELY-keskusten elinkeinotehtäviä, siirtyisivät esitysluonnosten mukaan kuntayhtymälle, jonka lakisääteisinä jäseninä olisivat pääkaupunkiseudun kaupungit.

Järjestämisvastuun siirtojen lisäksi kasvupalvelu-uudistukseen liittyy palveluiden digitalisaation edistäminen. Lisäksi keskeistä on markkina-lähtöinen tuotantotapa, joka toteutetaan erottamalla palveluiden järjestäminen ja tuottaminen. Uudistuksen on määrä tulla voimaan samaan aikaan maakuntauudistuksen kanssa vuoden 2020 alussa.

Kasvupalveluiden järjestämisestä säädettäisiin laissa aluekehittämisestä ja kasvupalveluista. Kasvupalveluiden sisältölakeja olisivat laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista, laki kotoutumisen edistämisestä ja laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluiden rahoittamisesta. Kasvupalveluiden rahoittamisesta säädettäisiin maakuntien rahoituslaissa. Rahoitusvaikutuksia kokonaisuuteen on myös työttömyysturva-

lailla, jossa nykyisin säädetään työmarkkinatuen kuntarahoitusosuudesta.

Helsingin kaupungin kannalta keskeisimmät asiat kokonaisuuden kannalta ovat työmarkkinatuen kuntaosuuden jakautuminen suunnitellussa mallissa, valtion kasvupalveluihin varatut määrärahat tulevaisuudessa ja niiden jakautuminen alueiden kesken sekä kasvupalveluiden sisältölait. Sisältölakien tulee olla mahdollistavia palveluiden järjestäjälle. Palveluiden tulee olla helposti ja tehokkaasti kaikkien asiakkaiden saatavilla siten, että vastuu kasvupalveluiden asiakkuuksista on yhdellä taholla.

Lausuntokierroksella lakiluonnokset olivat keväällä 2017. Kaupunginhallitus antoi lausuntonsa aluekehittämisen ja kasvupalvelun lakiluonnoksesta 24.4.2017 § 443 ja kasvupalveluiden sisältölakiluonnoksista 12.6.2017 § 653. Lisäksi kaupunginhallitus on 21.8.2017 § 742 lausunut uudistukseen liittyen sosiaali- ja terveysministeriölle työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuden jakamisesta maakuntien ja kuntien kesken.

Uudistuksen aikataulu on sidoksissa maakuntauudistukseen, joten se etenee eduskuntaan aikaisintaan maakunta- ja sosiaali- ja terveystalveluiden uudistuksen kanssa. Tämän hetken tietojen mukaan kasvupalvelulait olisivat etenemässä hallituksen esityksenä eduskuntaan helmimaaliskuussa 2018. Kasvupalvelulait ovat tällä hetkellä poliittisessa käsitteilyssä reformiministerityöryhmässä, jossa on käyty keskustelua järjestämisvastuun siirtämiseksi muuallakin kuin Uudellamaalla kuntayhtymille.

Kevään lausuntokierroksen ja sosiaali- ja terveystalveluiden valinnanvapaudesta annetun perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen kasvupalvelulakiluonnoksiin virkamiestyönä tehtyjen muutosten takia ei tarvittu uutta lausuntokierrosta. Mahdollinen järjestämisvastuiden muuttaminen reformiministeriryhmässä vaatisi uuden lausuntokierroksen, mikä viivästyttäisi lakien etenemistä eduskunnan päätöksentekoon.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelelee tällä hetkellä uudistukseen liittyen myös valtakunnallisia tietojärjestelmiä sekä markkinalähtöisiä keuhankkeita. Uudistus ei rajoitu vain palveluiden järjestämisvastuun siirtämiseen valtiolta maakunnille ja Uudenmaan kuntayhtymälle. Keskeisessä osassa uudistusta on palveluiden digitalisaation edistäminen ja markkinalähtöisen tuotannon lisääminen. Pääkaupunkiseudun kaupungeilla on edustajat työ- ja elinkeinoministeriön valtakunnallisen valmistelun ohjausryhmissä.

Arvio lakiluonnoksista

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Tämän hetken tiedossa oleva aluekehittämis- ja kasvupalvelulain luonnos on yleisesti hyväksyttävä puitelakina.

Pääkaupunkiseudun kaupunkien tekemän erillisratkaisua koskevan esityksen lähtökohtana oli, että yhden järjestämisvastuussa olevan toimijan malli on hallinnollisesti selkeä ja mahdollistaisi palveluiden yhteensovittamisen asiakaslähtöisesti ja tehokkaasti. Kokoamalla palvelujen järjestäminen yhden julkisen toimijan vastuulle pystytään tuottamaan lisää arvoa alueen yrityksille ja asukkaille.

Kaupunkien kannalta merkittävin parannus lausuntokierroksella olleisiin lakiluonnoksiin verrattuna on oman tuotannon mahdollistaminen palveluiden järjestäjälle. Tämä mahdollistaa sen, että palveluarviot ja -ketjut voidaan toteuttaa mahdollisimman tehokkaasti. Tuotannon yhtiöittämisvelvoite järjestäjällä on vain silloin, kun samaa palvelua tuotetaan markkinoilla. Kuntien sidosyksikköasemassa oleviin tuottajiin uudistus ei vaikuta, mutta ne eivät voi toimia maakunnallisten kasvupalveluiden tuottajina kuin markkinapuutetilanteessa.

Toinen merkittävä uudistus lausuntokierroksella olleisiin lakiluonnoksiin nähden on ollut työnhaun aktiivimallista luopuminen. Mallissa työttömät työnhakijat olisi veloitettu hakemaan tiettyä määrää avoimia työpaikkoja, millä olisi todennäköisesti ollut merkittäviä negatiivisia vaikutuksia julkisen työnvälityksen toimintaan.

Kokonaisuutta ei kuitenkaan ole täysin mahdollista ennen kaikkien sisältölakien ja niiden yksityiskohtaisten perusteluiden ja ministeriön omien vaikutusarvioiden valmistumista sekä työmarkkinatuen kuntasuuden ja muiden rahoitusratkaisujen selviämistä.

Tärkeäksi palveluiden järjestäjän näkökulmasta muodostuu kasvupalveluihin valmisteilla oleva ICT-laki ja siihen liittyvä valtakunnallinen yhtiö sekä sen ja ministeriön ohjauksen rooli suhteessa maakunnallisiin kasvupalvelujen järjestäjiin. Henkilöasiakkaiden kannalta lainsäädännön kokonaisuuden arviointia vaikeuttaa tällä hetkellä se, että työttömyysturvaan liittyvät uudistukset on eriytetty kasvupalveluihin liittyvästä valmistelusta. Yleisesti hallituksen esitysluonnokset mahdollistavat järjestäjälle laajan liikkumatilan palveluiden järjestämisessä haluamallaan tavalla.

Uudenmaan erillisratkaisu

Kaupunginhallitus päätti 17.10.2016 § 895 kasvupalveluiden pääkaupunkiseudun erillisratkaisun valmistelun käynnistämisestä, kun valtio oli ilmoittanut valmiutensa neuvotella asiasta pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa. Kaupunginhallitus päätti osaltaan 30.1.2017 § 79 koko Uudenmaan kattavaa erillisratkaisua koskevan esityksen tekemisestä

valtiolle yhdessä muiden pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa. Erilliskorjauksen esittäminen koko Uudellemaalle perustui valtioneuvoston asettamiin reunaehtoihin. Valtio on sisällyttänyt erilliskorjauksen osaksi aluekehittämistä ja kasvupalveluita koskevan puitelain esitysluonnosta.

Esitysluonnoksen mukaan tehtävien järjestämisvastuu annettaisiin kuntayhtymälle, jonka lakisääteisinä jäseninä olisivat Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen. Muilla Uudenmaan kunnilla olisi mahdollisuus liittyä kuntayhtymän jäseniksi. Uudenmaan kuntayhtymän järjestämisvastuulle tulisivat maakunnalliset kasvupalvelut, jotka vastaavat pitkälle nykyisiä TE-toimistojen ja ELY-keskusten elinkeinotehtäviä. Valtion vastuulle jäisi edelleen valtakunnalliset kasvupalvelutehtävät. Erilliskorjauksessa ja kasvupalvelu-uudistuksessa ei esitetä muutoksia kuntien yleiseen toimialaan ja elinvoiman edistämisen tehtäviin.

Pääkaupunkiseudun kaupunkien tekemän erilliskorjausta koskevan esityksen lähtökohtana oli, että yhden järjestämisvastuussa olevan toimijan malli on hallinnollisesti selkeä ja mahdollistaisi palveluiden yhteensovittamisen asiakaslähtöisesti ja tehokkaasti. Kokoamalla palvelujen järjestäminen yhden julkisen toimijan vastuulle pystytään tuottamaan lisää arvoa alueen yrityksille ja asukkaille.

Kaupunkien tekemän esityksen toiminnallisia tavoitteita on muun muassa, että kaupunkien oma merkittävä panos kasvupalveluihin yhdistettäisiin alueellisiin ja kansallisen tason kasvupalveluihin siten, että niistä syntyisi asiakaslähtöinen Uudenmaan ja koko Suomen kasvua sekä maahanmuuttajien kotoutumista edistävä kokonaisuus. Laajalla palveluvalikoimalla pystytään luomaan niin kielelliset palvelut kuin esimerkiksi erikoistuvat neuvontapalvelut nykyistä paremmin yhteistyössä kuntien kanssa. Erilliskorjaus mahdollistaa myös työvoiman ja kotouttamisen osalta koulutuskokonaisuuden toteuttamisen koordinoitusti.

Kasvupalvelukuntayhtymän perusrahoitus tulisi kuntayhtymälle valtiolta samaan tapaan kuin kasvupalveluista järjestämisvastuussa oleville maakunnille. Jäsenkuntien ja Uudenmaan muiden kuntien rahoitussuodet perustuisivat kuntien sopimusperusteisesti kuntayhtymälle siirtämiin tehtäviin. Hallituksen esitysluonnos ei sisällä muutoksia kuntien yleiseen toimialaan tai alueen elinvoiman edistämisen tehtäviin. Lakisääteisiä tehtäviä hoitava kuntayhtymä voisi kuitenkin hoitaa myös muita, kuntien vapaaehtoisesti sille antamia tehtäviä, mikäli kuntayhtymän perussopimuksessa tai muussa sopimuksessa olisi näin sovittu.

Kuntayhtymän perustamiseen liittyvät valmistelut aloitetaan, kun hallitus antaa lakiesityksensä eduskunnalle. Tämän hetken aikataulutietojen mukaan hallituksen lakiesitys annetaan eduskunnalle maaliskuussa 2018. Kaupungit ovat kesän ja syksyn 2017 aikana valmistelleet yhdes-

11.12.2017

Asia/5

sä uudistuksen läpiviennin projektisuunnitelmaa. Pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajat päättivät 21.11.2017 kokouksessaan valmistelun resursoimisesta toukokuun 2018 loppuun asti siten, että Helsingin, Espoon ja Vantaan organisaatioihin palkataan kokoaikaiset työntekijät tekemään uudistuksen esivalmistelua. Esivalmistelu tehdään yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa ja se sovitetaan yhteen valtakunnallisen valmistelun kanssa.

Esivalmistelussa ei vielä edetä varsinaiseen kuntayhtymän perustamiseen, vaan se sisältää kaupunkien ja valtion nykyisten tehtävien tarkempaa vertailua ja yhteensovittamista, palvelumarkkinoiden rakentamisen suunnittelua ja alueen kasvupalveluiden strategian esivalmistelua. Valmistelussa syntyvää materiaalia voidaan hyödyntää kuntayhtymän perustamisen lisäksi kaupunkien keskinäisen yhteistyön syventämisessä, toimivien palvelumarkkinoiden rakentamisessa, palveluiden kehittämisessä ja kaupunkien ja TE-toimistojen ja ELY-keskuksen välisen yhteistyön parantamisessa. Esivalmistelun jälkeen kaupungeilla on valmius perustaa kuntayhtymä tarvittaessa nopealla aikataululla.

Asiaa kokouksessa esittelee maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö Ilkka Haahtela.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Heikki Vento, erityissuunnittelija, puhelin: 310 23115
heikki.vento(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano